

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 754/2016-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2017 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014, za účasti Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 vo výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Bratislava I

č. k. 22 C 265/2009-128 z 3. decembra 2012 o uložení povinnosti Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, zaplatiť žalobcovi náhradu škody nad sumu 2 954,25 € s úrokom z omeškania 8,5 % ročne z tejto sumy od 30. júla 2009 do zaplatenia, sa zrušuje a vec sa v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

4. Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, náhradu trov konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2016 doručená sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 298/2014 z 24. mája 2016.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 754/2016-17 z 8. novembra 2016 prijal sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 na ďalšie konanie, a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, z jej príloh a spisu Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 22 C 265/2009, sťažovateľka bola ako žalovaná účastníčkou konania, v ktorom sa [REDAKOVANÉ] ako žalobca (ďalej len „žalobca“) domáhal proti sťažovateľke náhrady škody a nemajetkovej ujmy, ktoré mu vznikli v dôsledku vykonanej väzby a vedenia trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo jeho zastavením.

3.1 Uznesením Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru v Nitre z 1. júla 2003 v zmysle § 163 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľ vzniesol sťažovateľovi obvinenie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody, lebo na podklade zistených skutočností mal dostatočne odôvodnený záver, že v presne nezistenom čase od začiatku roku 2002 do 30. júna 2003 v [REDAKOVANÉ] na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou [REDAKOVANÉ] sťažovateľ ako pracovník odboru hraničnej kontroly [REDAKOVANÉ], Úradu hraničnej a cudzineckej polície Policajného zboru žiadal neoprávnene od občanov Rumunska finančnú hotovosť – úplatok od 500 do 1000 Ft za vystavenie potvrdenia do cestovného dokladu o vstupe na územie Slovenskej republiky, pričom mal vedomosť o tom, že občania Rumunska zneužívajú vstup na územie Slovenskej republiky s úmyslom získať potvrdenie o opustení územia Maďarskej republiky, a tak získať možnosť pobytu v Maďarskej republike na ďalších 30 dní. Túto finančnú hotovosť prijímal tým spôsobom, že vodiči privážajúci občanov Rumunska na motorových vozidlách k hraničnému priechodu odovzdali s cestovnými dokladmi aj finančnú hotovosť vloženú do technického preukazu motorového vozidla alebo do cestovného dokladu službu konajúcemu pracovníkovi odboru hraničnej a cudzineckej polície [REDAKOVANÉ] na vstupe do Slovenskej republiky, ktorý túto prevzal a až následne rozhodol o vystavení predmetného potvrdenia do cestovného dokladu, čím konal v rozpore so zákonom č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a v rozpore so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Uznesením Okresného súdu Nitra z 5. júla 2003 bol žalobca vzatý do väzby podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku od 2. júla 2003, z ktorej bol prepustený 26. septembra 2003 na základe uznesenia Krajského súdu v Nitre. Žalobca bol z väzby prepustený, pretože vykonané dokazovanie

nepreukazovalo žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala väzbu sťažovateľa. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. VII Gv 117/04-114 z 18. januára 2008 bolo trestné stíhanie voči žalobcovi zastavené, pretože je nepochybné, že skutok nespáchal obvinený. Rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že sa nepodarilo nepochybné preukázať, že obvinení (medzi nimi i žalobca) spáchali trestné činy, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie.

3.2 Žalobca bol personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „minister vnútra“) č. 295 z 8. augusta 2003 (ďalej len „personálny rozkaz“) prepustený zo služobného pomeru. Dôvodom bolo porušenie služobnej prísahy a služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom na tom skutkovom základe, že žalobca najmenej v období od 2. septembra 2002 do 10. mája 2003 počas výkonu štátnej služby na hraničnom priechode ■■■ vo vybavovacej bunke na príchodovej strane z Maďarskej republiky vybavoval občanov Rumunska tak, že od nich nepravidelne neoprávnene vyberal 500 – 1 500 Ft ako úplatu za povolenie vstupu do Slovenskej republiky a odtlačenie pečiatky do rumunského cestovného dokladu, hoci vedel, že títo občania ju potrebujú na to, aby sa mohli vrátiť na územie Maďarskej republiky na ďalších 30 dní krátkodobého pobytu. Žaloba žalobcu o preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia bola právoplatne zamietnutá rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SŽ 2/04 z 21. októbra 2004 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 SŽ-o-NS 70/2005 z 22. novembra 2005. Žalobcovi bol priznaný výsluhový dôchodok od 12. augusta 2003 vo výške 1 870 Sk, ktorý mu bol od 1. júla 2004 zvýšený na 1 917 Sk mesačne. Žalobca bol od 1. apríla 2004 do 31. júla 2007 samoplatcom zdravotného poistenia, zamestnal sa až následne ako mestský policajt.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 22 C 265/2009-128 z 3. decembra 2012 zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady škody 9 216,42 € a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy 35 000 € s úrokom z omeškania 8,5 % ročne z oboch týchto súm od 30. júla 2009 do zaplatenia, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že boli naplnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu i za nemajetkovú ujmu.

4.1 Predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu posúdil okresný súd podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom účinným do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), pretože uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané počas jeho účinnosti a aj väzbu žalobca vykonal od 2. júla 2003 do 26. septembra 2003, hoci trestné stíhanie žalobcu bolo právoplatne zastavené až za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Na posúdenie žalobcom tvrdeného nesprávneho úradného postupu použil okresný súd zákon č. 514/2003 Z. z., pretože k takémuto postupu orgánov štátu malo dôjsť až po 1. júli 2004 (v tejto časti však žalobu zamietol). Okresný súd vychádzal z toho, že zastavenie trestného stíhania rovnako ako oslobodenie spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, pretože predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia sa nepotvrdil. Za nezákonné rozhodnutie považoval okresný súd i rozhodnutie o väzbe, keďže trestné stíhanie bolo zastavené.

Okresný súd priznal žalobcovi náhradu škody v celkovej výške 9 216,42 €, ktorá pozostávala z 2 954,25 € (vynaložené trovy obhajoby v trestnom konaní), 2 421,23 € (náhrada straty na zárobku počas trvania väzby od 2. júla 2003 do 25. septembra 2003, teda sčasti aj po zániku služobného pomeru žalobcu, ku ktorému došlo 11. augusta 2003), 3 214,50 € (z titulu nevyplateného odchodného) a 626,44 € (škoda spočívajúca v zaplatení zdravotného poistenia žalobcom v období po prepustení zo služobného pomeru od 1. apríla 2004 do 31. júla 2007). Pokiaľ okresný súd priznal žalobcovi náhradu straty na zárobku počas väzby aj za obdobie po skončení jeho služobného pomeru, náhradu nevyplateného odchodného a náhradu žalobcom zaplateného zdravotného poistenia, vychádzal z toho, že síce žalobcovi bol služobný pomer skončený personálnym rozkazom vydaným v samostatnom konaní o skončení služobného pomeru (v ktorom neplatí princíp prezumpcie nevinny), avšak aj táto škoda žalobcu je v príčinnej súvislosti s jeho nezákonným trestným stíhaním, pretože *„personálny rozkaz bol určitým spôsobom automatickým následkom začatia trestného stíhania a vzatia do väzby a nepredstavuje preto prerušenie*

priameho a bezprostredného vzťahu príčiny a následku medzi začatím trestného stíhania, resp. vzatím do väzby a vzniknutou ujmu“.

4.2 Predpoklady vzniku zodpovednosti za nemajetkovú ujmu (za väzbu a trestné stíhanie) posúdil okresný súd podľa zákona č. 58/1969 Zb., pri výklade ktorého však zohľadnil aj ustanovenia čl. 17, čl. 19 a čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 5 dohovoru, ako aj rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (najmä rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 177/2005 z 31. mája 2007) a dospel k záveru, že hoci zákon č. 58/1969 Zb. (na rozdiel od zákona č. 514/2003 Z. z.) výslovne neupravuje právo osoby stíhanej na základe nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu a trestné stíhanie, toto právo patrí každému, kto bol obeťou takéhoto zatknutia alebo zadržania, pretože *„trestné stíhanie a v rámci neho i prípadný výkon väzby predstavujú vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvolávajú i ďalšie negatívne dopady na osobný život a životný osud. Zasahujú do súkromného života jednotlivca, do jeho cti, dobrej povesti, preto sú spôsobilé okrem porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 ústavy, obmedziť, či porušiť aj právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života(...) tak, ako to zaručuje čl. 19 ústavy. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, výkon väzby(...), ktoré boli realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom sú spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv.“*. Okresný súd dospel preto k záveru, že pojem škody, za ktorú zodpovedá podľa zákona č. 58/1969 Zb. štát, je v takýchto prípadoch potrebné ústavne konformne vykladať tak, že zahŕňa i nemajetkovú ujmu.

Z titulu náhrady nemajetkovej ujmy priznal žalobcovi sumu 35 000 €, a to s ohľadom na to, aký negatívny dopad malo trestné stíhanie a väzba na žalobcu a zohľadnil kritériá zavedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že stíhanie a väzba žalobcu zasiahla do jeho osobnostných práv, znížila jeho dôstojnosť, mala negatívny dopad na súkromný život žalobcu, na jeho pracovné uplatnenie, pričom priznaná suma je adekvátna následkom nezákonného rozhodnutia. Okresný súd vzal do úvahy, že žalobca ťažko znášal väzbu, pociťoval beznádej a neistotu, znášal ako policajt poníženie vo väznici a po prepustení z väzby sa on aj jeho rodina ocitli v hmotnej núdzi,

nevedel si nájsť zamestnanie, počas jeho neprítomnosti skrachovala chovná stanica psov, ktorú prevádzkoval s manželkou. Tlak z obvinenia však pretrvával aj po prepustení z väzby, vzbudzovalo u žalobcu a jeho rodiny obavy z budúcnosti. Počas väzby trpel odlúčením od rodiny, nemohol sa zúčastniť svadby svojho švagra. Podarilo sa mu nakoniec s odstupom času zamestnať ako mestský policajt, avšak keď mu končila platnosť zbrojného preukazu, pre trvajúce trestné stíhanie bolo konanie o jeho žiadosti o predĺženie platnosti prerušené až do skončenia trestného stíhania. Po tejto udalosti dostal srdcový kolaps a ostal dlhodobo práceneschopný. Iniciatívne uverejnil článok v mesačníku [REDACTED], aby očistil svoje meno. Ako mestský policajt zarába menej ako predtým, kým bol nezamestnaný jeho manželka poberala aspoň dávky v hmotnej núdzi. Jeho väzbu a stíhanie zle znášala i jeho rodina (dve maloleté deti vo veku vtedy deväť a sedem rokov), manželka siahla po alkohole a ich manželstvo sa nakoniec rozpadlo. Zle znášal aj medializáciu kauzy, v meste, kde býval ho každý poznal, jeho deti boli vystavené posmeškom okolia, prežívali neistotu i negatívnu zmenu vo výchove. Tieto okolnosti mal okresný súd preukázané listinným dôkazmi, vo vzťahu k žalobcovi najmä z lekárskeho správ [REDACTED], [REDACTED] a vo vzťahu k jeho manželke z lekárskej správy [REDACTED], [REDACTED], potvrdení úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, rozhodnutia okresného riaditeľstva Policajného zboru, oddelenia dokladov, ako aj výsluchu svedkov, a to [REDACTED] [REDACTED] (bývalej manželky žalobcu), [REDACTED] (matky žalobcu) a [REDACTED] (bývalého kolegu žalobcu).

5. O odvolaniach sťažovateľky a žalobcu proti tomuto rozsudku rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil vo výroku, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná žalobcovi zaplatiť z titulu náhrady škody 9 216,42 € s úrokom z omeškania 8,5 % ročne z tejto sumy od 30. júla 2009 do zaplataenia a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy 35 000 €, ako aj vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti. Vo výroku o úroku z omeškania 8,5 % ročne zo sumy priznanej náhrady nemajetkovej ujmy od 30. júla 2009 do zaplataenia rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. Krajský súd považoval rozsudok okresného súdu za vecne správny, pokiaľ ide o jeho zmenu vo výroku o úroku z omeškania, tu krajský súd vychádzal z toho, že sťažovateľka sa do omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy dostáva

až dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým na jej zaplatenie bola zaviazaná. Rozsudok krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 nadobudol právoplatnosť 8. júla 2014.

6. O dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 298/2014 z 24. mája 2016, ktorým dovolanie odmietol ako smerujúce proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku]. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 298/2014 z 24. mája 2016 nadobudlo právoplatnosť 24. júna 2016.

7. Sťažovateľka sťažnosť doručení ústavnému súdu v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodnila v podstate tým, že vec bola krajským súdom nesprávne právne posúdená, keď aplikované ustanovenia boli vykladané tak, že bol popretý ich účel a zmysel a rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený.

7.1 Vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy sťažovateľka argumentovala takto:

a) Všeobecné súdy sa nevyporiadali s „*nemožnosťou aplikácie čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru v súvislosti s trestným stíhaním*“ a nesprávne interpretovali toto ustanovenie dohovoru spôsobom, ktorý je z hľadiska medzinárodných zmlúv neudržateľný. „*Čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje súdu priznať náhradu nemajetkovej ujmy len za nezákonné obmedzenie alebo pozbavenie osobnej slobody (väzba) a nie za samotné trestné stíhanie.*“ V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 37/2012 z 31. júla 2012, v ktorom vyslovil, že „*je potrebné, aby si súd nižšieho stupňa ujasnil, že čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami len za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie. Vzhľadom na uvedené, pri určení rozsahu odškodnenia podľa predpisov použitých súdmi je možné prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným*

stíhaním. S prednesenou námietkou sťažovateľky sa však všeobecné súdy nijakým spôsobom nevyporiadali.“.

b) Vzhľadom na to, že žalobcovi nepatrí náhrada za nemajetkovú ujmu spôsobenú trestným stíhaním, ale iba za väzbu, pokiaľ mu bola priznaná vo výške 35 000 €, je teda neprimeraná a v tejto súvislosti sťažovateľka poukázala „na rozpor súdnych rozhodnutí s judikatúrou ESLP vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy a jej primeranosti je potrebné vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie (napr. zák. č. 514/2003 Z. z., zák. č. 215/2006 Z. z. a rozhodovať aj v kontexte s judikatúrou ESLP napr. Winkler, Brucko, Kormoš, Petrov proti Slovenskej republike), ktorý ako najvyššia inštancia priznáva sumy od 8 000 € do 15 000 € za závažnejší zásah orgánu štátu do osobnej slobody sťažovateľov, konkrétne za absenciu rozhodnutia príslušného orgánu o pozbavení osobnej slobody. V nadväznosti na uvedené sa priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 35 000 € javí ako neprimerané. Odvolací súd v súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľky však len konštatoval, že súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí vyčerpávajúco zhrnul všetky výsledky dokazovania vykonávaného za účelom zistenia existencie a rozsahu utrpenej nemajetkovej ujmy osobou navrhovateľa a jeho najbližších a konštatoval, že daný rozsah je adekvátny priznanej výške nemajetkovej ujmy.“.

7.2 Vo vzťahu k priznanej náhrade škody, pokiaľ ide o náhradu straty na zárobku, odchodného a škodu spočívajúcu v zaplatení zdravotného poistenia, sťažovateľka namietala tiež nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom a argumentovala takto: „Vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu straty na zárobku, odchodného a škodu spočívajúcu v zaplatení zdravotného poistenia, nedošlo k naplneniu podmienok upravených v zák. č. 58//1969 Zb., konkrétne nedošlo k naplneniu podmienky priamej príčinnej súvislosti s trestným stíhaním, ale škoda priamo súvisela s personálnym rozkazom ministra vnútra, ktorým bol žalobca prepustený zo služobného pomeru. S uvedenou argumentáciou sa stotožnil aj Ústavný súd SR... v skutkovo obdobnej veci v náleze sp. zn. IV. ÚS 296/2014 zo dňa 06. 05. 2015. ... V predmetnom konaní však odvolací súd uviedol, že rovnako ako súd prvého stupňa prihliadol na skutočnosť, že daný personálny rozkaz vychádzal z identických skutkových dôvodov ako uznesenie o začatí trestného stíhania, pričom skutky v ňom

tvrdené navrhovateľ nespáchal. Na základe uvedeného možno konštatovať, že nebyť nezákonného začatia trestného stíhania voči navrhovateľovi, nedošlo by ani k vydaniu predmetného personálneho rozkazu. Uvedený záver prijatý všeobecnými súdmi (takmer v skutkovo totožnom prípade) je však v zjavnom rozpore a nesúlade s vyššie citovaným nálezom Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 296/2014 zo dňa 06. 05. 2015, ako aj s ustálenou judikatúrou.“

8. Sťažovateľka preto vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 žiadala vydať tento nález:

„Základné práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 zo dňa 09.04.2014, porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 106/2013-178 zo dňa 09.04.2014, Ústavný súd SR zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

9. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. Spr. 3620/16 zo 14. decembra 2016.

9.1 Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že vo veci konal v medziach svojej právomoci, jeho právne závery vyplývajú z vykonaného dokazovania a jeho úvahy z konkrétnych faktov prípadu, sú logické a majú oporu v obsahu spisového materiálu. Postup krajského súdu bol v súlade so zákonom, je ústavne akceptovateľný, jeho rozhodnutie je zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. Krajský súd navrhol preto sťažnosť sťažovateľky zamietnuť ako neopodstatnenú. Zároveň vyslovil súhlas, aby ústavný súd upustil od ústneho verejného pojednávania.

9.2 Sťažovateľka vo vyjadrení zo 4. januára 2017 zopakovala svoju doterajšiu argumentáciu, najmä poukázala na to, že *«Obsahom vyjadrenia k sťažnosti vo veci Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4Co 106/2013 zo dňa 14.12.2016 je konštatovanie, že „so senát 4Co tunajšieho súdu pridržiava odôvodnenia svojho uznesenia,*

č. k. 4Co 106/2013-178 zo dňa 09.04.2016 (správne zo dňa 09.04.2014) a naďalej zotrúva na svojom stanovisku v odôvodnení uvedeného rozhodnutia“.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka nepovažuje za potrebné zaujať stanovisko k predmetnému vyjadreniu, nakoľko sa k obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyjadrila priamo v sťažnosti zo dňa 19.08.2016.

Súčasne Vám oznamujeme, že sťažovateľka v zmysle ust. § 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.».

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia označených práv (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. V súvislosti so sťažovateľkou napádaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Interpretácia zákonných a podzákonných právnych noriem, ktorá nešetří základné práva v čo najvyššej miere, pri súčasnom dodržaní účelu aplikovaných právnych noriem alebo interpretácia, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, potom znamená porušenie základného práva či slobody.

13. Ústavný súd konštatuje, že právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je porušené, pokiaľ je komukoľvek upretá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, resp. pokiaľ súd odmieta konať a rozhodovať o podanom návrhu alebo pokiaľ zostáva v konaní bez zákonného dôvodu nečinný. Do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov však môže ústavný súd zasahovať derogačným spôsobom [vedomý si svojej zdržanlivosti vyplývajúcej z jeho úlohy ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), a nie bežnej zákonnosti] iba vtedy, pokiaľ právne závery všeobecných súdov sú v príkrom nesúlade so skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia nevyplývajú, alebo pokiaľ porušenie niektorej právnej normy v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, zakladá porušenie základného práva alebo slobody.

14. Ako vyplýva z obsahu a argumentácie uvedenej v sťažnosti, sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tou časťou rozsudku krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014, ktorým bol ako vecne správny potvrdený rozsudok okresného súdu o čiastočnom vyhovení žalobe žalobcu, t. j. vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy, a pokiaľ ide o náhradu škody vo vzťahu k náhrade straty na zárobku, odchodnému a škode spočívajúcej v zaplatení zdravotného poistenia (vo vzťahu k náhrade škody spočívajúcej v náhrade trov obhajoby sťažovateľka neargumentuje). Kľúčová námietka sťažovateľky vo vzťahu k priznaniu náhrady nemajetkovej žalobcovi

spočíva v tvrdenej ústavne nekonformnej aplikácii zákona č. 58/1969 Zb., jednak pokiaľ ide o záver o samotnom splnení predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú vedením trestného stíhania, ktoré sa skončilo jeho právoplatným zastavením, a jednak pokiaľ ide o výšku sumy priznanej žalobcovi z tohto titulu, pretože ak mu nepatrí náhrada nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, potom priznaná suma 35 000 € náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu je neprimeraná. Vo vzťahu k priznanej náhrade škody žalobcovi (okrem trov obhajoby) podstata námietok sťažovateľky spočíva v priznaní tejto náhrady škody žalobcovi napriek tomu, že táto nevznikla v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami o začatí trestného stíhania a väzbe žalobcu, pretože príčinou vzniku tejto škody u žalobcu bolo rozhodnutie o jeho prepustení zo služobného pomeru, ktoré sa nikdy neukázalo nezákonným.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Vychádzajúc z uvedeného, úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či napadnutý rozsudok nie je založený na takej aplikácii právnych noriem, ktoré nerešpektujú ich účel, prípadne či ich interpretácia krajským súdom nie je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, čo by znamenalo porušenie sťažovateľkou označených práv.

16. Krajský súd v odôvodnení rozsudku č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 najprv konštatoval, že okresný súd „*vo veci zistil riadne skutkový stav potrebný pre právne posúdenie veci a vyvodil z neho i správny právny záver. Súd prvého stupňa vo veci vykonal náležité dokazovanie a správnym smerom, zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O. s. p. došiel k správnym skutkovým záverom a na ich základe vyvodil*

vo veci samej aj správny právny záver, keď na vec aplikoval zodpovedajúce právne normy, ktoré aj správne vyložil a svoje dôvody vedúce k danému rozhodnutiu vo veci aj náležite v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. odôvodnil. Prihliadnuc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový a právny stav odvolací súd nezistil v postupe súdu prvého stupňa z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci i (§ 212 ods. 3 O. s. p.). Z obsahu spisu nevyplýva, že by svojim konaním, rozhodnutím, súd odňal účastníkom možnosť konať pred súdom. Rozsudok je presvedčivý, obsahuje všetky náležitosti vyplývajúce z ust. § 157 O. s. p. V ňom dal súd prvého stupňa jasnú, presnú a kvalifikovanú argumentáciu o existencii nároku navrhovateľa na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy proti odporcovi v priznanej výške. V odvolaní vo veci samej odporca ani navrhovateľ neargumentujú skutočnosťami, ktoré by mali za následok zmenu súdom prvého stupňa zisteného stavu a jeho právneho hodnotenia. Z konania pred súdom prvého stupňa iný, než napadnutým rozsudkom vyslovený právny záver nevyplýva a v odvolaniach uvedené argumenty nie sú spôsobilé privodiť iné právne hodnotenie stavu veci. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je dostatočne vyčerpávajúce najmä pokiaľ ide o časť týkajúcu sa nároku navrhovateľa na náhradu škody a to škody skutočnej i ušlého zisku, takže v tejto časti si nežiada ani doplniť dôvody na zdôraznenie správnosti tejto časti rozhodnutia, pretože by odvolací súd len opakoval správnosť záverov súdu prvého stupňa.“

17. Krajský súd v úvode svojho rozhodnutia uviedol dôvody, pre ktoré považoval za splnený základný predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu i za škodu, a to existenciu nezákonného rozhodnutia o začatí trestného stíhania a o väzbe žalobcu:

„V preskúmvanej veci navrhovateľ svoj nárok vyvodzoval z uznesenia o začatí trestného stíhania a uznesenia o vzatí navrhovateľa do väzby. Tieto uznesenia považoval za nezákonné, lebo trestné stíhanie proti nemu nemalo byť vôbec vedené. Ohľadne skutku, ktorého sa mal dopustiť, nebolo preukázané, že by sa ho navrhovateľ dopustil, preto bolo i trestné stíhanie voči nemu zastavené. Keďže z uznesenia o začatí trestného stíhania a o vzatí navrhovateľa do väzby neboli nikdy pre nezákonnosť zrušené, holo treba sa zaoberať otázkou, či zastavenie trestného stíhania môže mať rovnaký význam ako zrušenie

rozhodnutia pre nezákonnosť. Záporná odpoveď by nezodpovedala zmyslu právnej úpravy zodpovedností štátu za škodu ktorá sleduje, aby každá zákonom predpokladaná ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti fyzickej osobe bola odčinená. Záporná odpoveď by, znamenala, že fyzická osoba, proti ktorej bolo začaté trestné stíhanie, by musela znášať materiálne dôsledky takéhoto rozhodnutia, aj keď sa ukázalo nesprávnym a trestné konanie sa skončilo tak, že na ňu treba hľadiť ako na osohu nevinnú. Zastavenie trestného stíhania (a rovnako aj oslobodenie spod obžaloby) majú teda rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu nebol potvrdený, a to okrem negatívne vymedzených dôvodov, kedy nedochádza k založeniu nároku na náhradu škody (§ 5 ods. 2 a § 6 ods. 3 zák. č. 58/1969 Zb.).“

17.1 Pokiaľ ide o splnenie samotných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú žalobcovi vedením trestného stíhania, ktoré sa skončilo jeho právoplatným zastavením, krajský súd uviedol:

„Odvolací súd vyhodnotil za vecne správne i rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho časti o nároku navrhovateľa na nemajetkovú ujmu, majúc za to, že pokiaľ ide o základ tohto nároku, tento navrhovateľovi prináleží v zmysle ustanovení Ústavy SR uvedených v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a rovnako aj v zmysle čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v tomto smere sa taktiež plne stotožňuje v zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p. s jeho odôvodnením Vzhľadom na odvolacie argumenty odporcu v tomto smere o nemožnosti aplikácie Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd z dôvodu, že tento priznáva nárok na odškodnenie užšiemu okruhu subjektov ako zák. č. 58/1969 Zb. a teda v zmysle čl. 154c Ústavy SR nemá prednosť pred uvedeným vnútroštátnym zákonom, odvolací súd uvádza, že zák. č. 58/1969 Zb. nepriznáva dotknutým osobám právo na odškodnenie nemajetkovej ujmy a tento nedostatok koriguje práve Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd, jeho dosah je širší ako dosah vnútroštátneho práva. Nezákonné zatknutie, či nezákonnú väzbu zahŕňa pod dôvody pre priznanie nemajetkovej ujmy, čím je naplnená uvedená podmienka pre jeho prednosť pred vnútroštátnym právnym poriadkom. Taktiež podľa odvolacieho súdu je pre rozhodnutie o existencii nároku na náhradu nemajetkovej ujmy rozhodujúce, že trestné stíhanie voči

navrhovateľovi bolo zastavené, ktorá skutočnosť je právne porovnateľná resp. identická so zrušením rozhodnutí pre nezákonnosť (ako už, bolo uvádzané vyššie). Odporca v odvolaní argumentuje i neexistenciou nároku navrhovateľa na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy majúc za to, že predpokladom vzniku tohto nároku i podľa uvedenej hmotnoprávnej normy je porušenie niektorého z ustanovení § 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, ku ktorej skutočnosti v danom prípade podľa neho nedošlo.

Odvolací súd sa nestotožňuje s daným právnym názorom odporcu na základe už vyššie uvedeného, že zastavenie trestného stíhania spolu s rozhodnutím, na základe ktorého je obvinený oslobodený spod obžaloby, má v právnom štáte rovnakú právnu silu a rovnaké právne dôsledky pre takto poškodenú osobu na svojich osobných právach, ako zrušenie rozhodnutia o začatí trestného stíhania alebo rozhodnutia o väzbe pre nezákonnosť. Taktiež má odvolací súd za to, že i súčasťou samotného nároku na náhradu škody je nemajetková ujma v zmysle znenia ust. 13 Občianskeho zákonníka, keďže vykonaným dokazovaním došlo k zisteniu, že zásah do práva navrhovateľa na ochranu jeho osobnosti sa vývinom okolnosti v rámci trestného konania ukázal ako neoprávnený.“

17.2 Pokiaľ ide o vecnú správnosť rozhodnutia okresného súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi, krajský súd v rozsudku č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 uviedol:

„Ohľadom priznanej výšky nemajetkovej ujmy odvolací súd napadnuté rozhodnutie vyhodnotil tiež za vecne správne. Odporca namietal nedostatočnosť odôvodnenia prvostupňového rozsudku v tejto časti v tom, že nedošlo k porovnaniu odôvodnenia výšky uplatnenej náhrady s odškodneniami v iných obdobných veciach, v dôsledku čoho nedošlo k naplneniu nálezu ÚS SR sp. zn. III US 147/2006 a nadväzujúceho rozsudku ESLP z júla 2012 v prípade Winkler proti SR. Odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí vyčerpávajúco zhrnul všetky výsledky dokazovania vykonaného za účelom zistenia existencie a rozsahu utrpenej nemajetkovej ujmy osobou navrhovateľa a jeho najbližších a konštatoval že daný rozsah je adekvátny priznanej výške nemajetkovej ujmy. Jeho rozhodnutie tak nie je v rozpore s náležitosťami odôvodnenia stanovenými ustanovením § 157 O. s. p., namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku tak nezakladá odňatie možnosti účastníkovi konať pred sudom, ktorým sa rozumie taký závadný postup

súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania. Súd však nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania a nie je závadným postup súdu, ak v odôvodnení rozhodnutia neuvedie, ktoré právne normy či ustálené výsledky súdnej praxe nepoužil. Odôvodnenie rozhodnutia, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. (IV. ÚS 115/03).

V zmysle ustálenej judikatúry ÚS SR do práva na spravodlivý proces nepatrí taktiež právo účastníka, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnym názorom a hodnotením dôkazov (IV.ÚS 252/04), neznamená ani právo na to, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04) a nepatrí sem ani právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby sa súd riadil výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov predkladaných účastníkom (II. ÚS 3/97). Vzhľadom na uvedené odvolací súd nezhliadol neuvedením porovnania priznanej výšky nemajetkovej ujmy navrhovateľovi s inými odškodneniami v obdobných prípadoch porušenie práva niektorého z účastníkov na spravodlivý súdny proces.

Odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia nenesie znaky ľubovôle, vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania predstavuje zachovanie princípu primeranosti k iným odškodneniam (napr. obetí trestných činov a osôb s poškodením na zdraví) ako aj prihliadnutie na osobitosť daného prípadu, keď podľa názoru odvolacieho súdu nevytvára priestor na obohatenie sa navrhovateľa, ale znamená preňho spravodlivé zadosťučinenie. Je primerané ujme, ktorá navrhovateľovi vznikla intenzitou a dĺžkou trvania zásahu v oblasti profesijnej, rodinnej a spoločenskej. Prvostupňový súd sa vysporiadal vo svojom rozhodnutí s týmito podstatnými hľadiskami pre určenie výšky nemajetkovej ujmy, prihliadol na osobu navrhovateľa a jeho doterajší život ako aj závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo. “

17.3 Na námietku sťažovateľky o tom, že priznaná náhrada škody žalobcovi nevznikla v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o jeho trestnom stíhaní a jeho väzbe, krajský súd v rozsudku č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 reagoval takto:

„Súd prvého stupňa sa správne v rámci dokazovania zaoberal otázkou, či k vzniku majetkovej škody, tak ako si ju uplatnil navrhovateľ došlo v priamej príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami. Ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, fyzická osoba vynaložila náklady na obhajobu smerujúce k odstráneniu nežiaducich právnych dôsledkov na obvineného, štát zodpovedá za takto vzniknutú škodu bez ohľadu na skutočnosť, či v trestnom konaní bol obvinenému obhajca ustanovený alebo si ho zvolil sám a bez ohľadu na to, či uhladené trovy obhajoby predstavovali zmluvnú odmenu advokáta alebo nie. Súd prvého stupňa správne ustálil, že v predmetnej veci nejde o posudzovanie výšky odmeny advokáta a ani účelnosti vynaložených trov obhajoby, ale o posúdenie toho, že o čo sa majetok poškodeného zmenšil v príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia. Skutočnou škodou sa rozumie majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení, v znížení, či v inom znehodnotení už existujúceho majetku poškodeného. Fakt zastavenia trestného stíhania v neskoršom konaní spätne znamená, že nezákonné začatie trestného stíhania vyvolalo zo strany pôvodne obvineného procesné úkony smerujúce k odstráneniu pre neho nežiaducich právnych dôsledkov, ktoré by v prípade neexistencie daného rozhodnutiu neboli potrebné. Náklady konania vedúceho k zastaveniu trestného stíhania sú v príčinnej súvislosti s týmto rozhodnutím a boli rozhodne z hľadiska právneho štátu primeraným a nutným krokom k dosiahnutiu spravodlivosti.

Pokiaľ ide o ďalšie majetkové nároky navrhovateľa uplatnené v preskúvanom konaní, odvolací súd zhodne s názorom súdu prvého stupňa mal za to, že sú v priamej príčinnej súvislosti s relevantným nezákonným rozhodnutím, i keď časovo korešpondujú až s rozkazom ministra vnútra SR o prepustení navrhovateľa zo služobného pomeru. Odvolací súd v tejto súvislosti rovnako ako súd prvého šumím prihliadol na skutočnosť, že daný personálny rozkaz vychádzal z identických skutkových dôvodov ako uznesenie o začatí trestného stíhania voči navrhovateľovi, pričom skutky v ňom uvedené navrhovateľ nespáchal. Na základe uvedeného možno konštatovať, že nebyť nezákonného začatia trestného stíhania voči navrhovateľovi nedošlo by ani k vydaniu predmetného personálneho rozkazu a dôsledky vzniknuté ako jeho následok by nenastali. Z uvedeného dôvodu potom odvolací súd zhodne s názorom súdu prvostupňového vyhodnotil i nároky na úhradu straty na zárobku, odchodného u zaplateného zdravotného poistenia za dôvodné. V ďalších

podrobnostiach o dôvode existencie nároku navrhovateľa na náhradu škody v priznanej výške sa odvolací súd stotožňuje s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia, na ktoré poukazuje (§ 218 ods. 2 O. s. p.). na doplnenie uvádza, že zisťovanie príčinnej súvislosti znamená, že z celej reťaze všeobecnej príčinnosti treba sledovať tie príčiny a následky, ktoré sú dôležité pre zodpovednosť za škodu. O vzťah príčiny a následku ide vtedy, ak vznikla konkrétna majetková ujma následkom konkrétneho úkonu škodcu. Príčinou škody môže byť len také konanie, bez ktorého by škodný následok nenastal, avšak nemusí ísť o jedinú príčinu, ale i len o jednu z príčin, ktoré sa podieľali na nepriaznivom následku, ktorá však ale musí byť príčinou podstatnou. Ak existuje viac príčin pôsobiacich následne, je pre existenciu príčinnej súvislosti nevyhnutné, aby reťazec potupne nasledujúcich príčin a následkov bol vo vzťahu k vzniku škody natoľko prepojený, že prvotná príčina bezprostredne vyvolala ako následok inú príčinu, t.j. možno tu vyvodzovať vecnú a časovú postupnosť (napr. 32 Cdo 192/2007).

(...) Príčinná súvislosť utrpenej ujmy navrhovateľa s relevantnými rozhodnutiami o začatí trestného stíhania a o väzbe je daná evidenciou rovnakého skutkového základu s personálnym rozkazom, ktorým bol navrhovateľ prepustený so služobného pomeru, vzťah príčiny a následku, ako jedna zo základných požiadaviek vzniku daného nároku, je teda bezpečne preukázaný, nakoľko odvolací súd zhodne s názorom súdu prvého stupňa ustálil, že hlavnou príčinou vzniku nemajetkovej ujmy utrpenej navrhovateľom sú práve rozhodnutia o začatí trestného stíhania a rozhodnutie o väzbe.“

18. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti sťažovateľky, ktorá smerovala voči samotnej ústavnej akceptovateľnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením, pokiaľ toto bolo začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (uznesením z 1. júla 2003) a právoplatne zastavené až po 1. júli 2004, t. j. za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. (uznesením z 18. januára 2008).

18.1 Sťažovateľka argumentuje tým, že pokiaľ zákon č. 58/1969 Zb. nepozná inštitút náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vo vzťahu k väzbe bolo jej odškodnenie priznaním náhrady nemajetkovej ujmy odôvodňované priamou aplikáciou čl. 5 ods. 1 a 5

dohovoru, takto postupovať vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za samotné trestné stíhanie nemožno, pretože čl. 5 ods. 1 a 5 dohovoru sa vzťahuje iba na väzbu (nezákonné obmedzenie alebo pozbavenie osobnej slobody). Sťažovateľka na podporu tohto svojho názoru poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 37/2012 z 31. júla 2012.

18.2 Krajský súd v rozsudku č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 poukázal okrem iného na to, že pri výklade aplikovaných ustanovení je potrebné zohľadniť i ustanovenia ústavy, ďalej na to, že súčasťou samotného nároku na náhradu škody je i nemajetková ujma, a v ďalšom odkázal na dôvody rozhodnutia okresného súdu, ktorý argumentoval i tým, že trestné stíhanie realizované v rozpore so zákonom a ústavným poriadkom je spôsobilé vyvolať okrem vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv, ďalej tým, že ústavne konformný výklad pojmu škoda v zákone č. 58/1969 Zb. zahŕňa i nemajetkovú ujmu, hoci výslovne nárok na jej priznanie zaviedol až zákon č. 514/2003 Z. z. V tejto súvislosti okresný súd naznačil, že by bolo neakceptovateľné v súvislosti s rovnakými okolnosťami (nezákonným rozhodnutím štátu) iba podľa času ich vzniku diferencovať priznávanie práv osobám poškodeným vedením trestného stíhania, ktoré sa skončilo inak ako právoplatným odsúdením, a jednému poškodenému náhradu nemajetkovej ujmy priznať a druhému nie, navyše ak stíhanie žalobcu v tejto veci trvalo i po nadobudnutí účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z.

19. Právo osoby trestne stíhanej na základe nezákonného uznesenia orgánov činných v trestnom konaní na náhradu škody spôsobenej takýmto nezákonným rozhodnutím je svojou povahou právom ústavnoprávnym.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

20. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby (či zastavením trestného stíhania), je však potrebné hľadať nielen v čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny, ale vo všeobecnej rovine aj v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát považovaný za právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorými zasahujú do základných práv jednotlivca. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie skutočne v trestnom konaní potvrdilo (napr. rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 590/08 zo 17. júna 2008 a sp. zn. IV. ÚS 642/05 z 28. augusta 2007).

21. Je iste právom a povinnosťou štátu zabezpečovať ochranu spoločnosti vyšetrením podozrení zo spáchania trestnej činnosti a jednotlivec je povinný v určenom rozsahu znášať obmedzenia z toho vyplývajúce, avšak pokiaľ orgány činné v trestnom konaní dospievajú k rozhodnutiu, ktoré sa neskôr ukáže ako nezákonné, ide vo vzťahu k takto stíhanej osobe o postup porušujúci jej základné ľudské práva. Ak má byť jednotlivec povinný podrobiť sa úkonom trestného konania, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nepáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený (Ústavný súd Českej republiky nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005).

22. Podstata argumentácie sťažovateľky spočíva v tom, že je potrebné dôsledne rozlišovať právo osoby, ktorej trestné stíhanie bolo skončené inak než právoplatným odsúdením na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy. S týmto názorom sa ústavný súd nestotožňuje.

23. Podľa názoru ústavného súdu by bolo v rozpore s princípom dôvery občana v právo, ktorý je súčasťou komplexu formujúceho princípy materiálneho právneho, ak by mal byť jednotlivec zbavený nároku na náhradu nemajetkovej ujmy len na základe nevyjasnenej koncepcie rozsahu pojmu škoda v právnom poriadku (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 428/05 z 11. októbra 2006) a v jeho norme

prijatej v období, keď základnému právu na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu bol pripisovaný iný obsah, než mu je pripisovaný dnes ústavným poriadkom demokratického štátu. Významným je navyše i to, že sám zákonodarca neskôr túto koncepciu ozrejmil a pod pojem škoda pre oblasť zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup zahrnul aj náhradu nemajetkovej ujmy (v zákone č. 514/2003 Z. z.). Navyše nemožno akceptovať názor, podľa ktorého treba rozlišovať nezákonnosť uznesenia pre účely náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 145/2011 z 12. decembra 2012).

24. Každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu (Ústavný súd Českej republiky nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005). Niet dôvodu dospieť k odlišnému záveru v prípade žalobcu vo veci sťažovateľky, ktorý nebol spod obžaloby oslobodený, ale jeho trestné stíhanie bolo zastavené.

25. Ústavný súd už v minulosti opakovane zdôraznil, že v prípade aplikácie právnej normy treba totiž síce prvotne vychádzať z jej doslovného znenia, avšak v prípade rozporu doslovného znenia daného ustanovenia s jeho zmyslom a účelom, o ktorého jednoznačnosti a výlučnosti niet žiadnej pochybnosti, možno uprednostniť výklad a ratio legis pred výkladom jazykovým (napr. I. ÚS 583/2015 z 9. marca 2016).

26. Ústavný súd je preto toho názoru, že vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla.

27. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na podporu svojho názoru na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 37/2012 z 31. júla 2012, ani dôvody tohto rozhodnutia na tomto závere nemôžu nič zmeniť. Najvyšší súd v odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol: „(...) čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami (len) za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie; zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia ustanovených podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. (len) podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. Vzhľadom na uvedené, pri určení rozsahu odškodnenia podľa predpisov použitých súdmi je možné prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (zastavenie ktorého alebo oslobodenie spod obžaloby je len podmienkou vzniku práva na odškodnenie).“ Ako je z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu zrejmé, názor, na ktorý poukazuje sťažovateľka, sa vzťahuje na otázku odškodňovania väzby a potrebu aplikovania pri jej odškodňovaní čl. 5 dohovoru. Ani z tohto rozhodnutia najvyššieho súdu však nevyplýva právny názor, že na základe aplikácie iných ustanovení nášho ústavného poriadku by bolo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania poškodenému vylúčené. Ako už v tejto súvislosti ústavný súd uviedol, takýmto ustanovením umožňujúcim priznanie náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania je (aj vo vzťahu k prípadom posudzovaným podľa zákona č. 59/1968 Zb.) ustanovenie čl. 46 ods. 3 ústavy, resp. čl. 36 ods. 3 listiny.

26. Ústavný súd preto konštatuje, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe, a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté už za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (t. j. pred 1. júlom 2004).

27. Ústavný súd sa ďalej zaoberal tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka tvrdila, že k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces došlo

aj tým, že žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 35 000 € je neadekvátne vysoká.

28.1 Sťažovateľka tento svoj názor odôvodnila poukazom na rozpor rozhodnutia krajského súdu s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu, ako aj tým, že pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy a jej primeranosti je potrebné vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie „*napr. zák. č. 514/2003 Z. z., zák. č. 215/2006 Z. z.*“. Tu sťažovateľka vychádzala z toho, že ak nie je možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy osobitne za trestné stíhanie, potom priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v takejto výške za väzbu je neprimerané.

28.2 Krajský súd považoval priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú s poukazom na dokazovaním zistený rozsah utrpanej nemajetkovej ujmy žalobcu a iba neuvedenie porovnania priznanej výšky nemajetkovej ujmy s inými odškodneniami v obdobných prípadoch nepovažoval za nedostatok odôvodnenia jeho rozhodnutia. Za rozhodujúce považoval, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch neporušuje princíp primeranosti k iným odškodneniam, zohľadňuje osobitosť daného prípadu, nevytvára priestor na obohatenie sa žalobcu, ale znamená preňho spravodlivé zadosťučinenie, pretože je primeraná intenzite ujmy danej dĺžkou trvania zásahu v oblasti profesijnej, rodinnej a spoločenskej s prihliadnutím na osobu žalobcu, jeho doterajší život, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo.

29. Ústavný súd najprv považuje za potrebné konštatovať, že samotná právna úprava zákona č. 58/1969 Zb. výslovne nestanovuje kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V súčasnosti tieto kritériá napríklad (nie taxatívne) určuje § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. (ktorý sa stal súčasťou právneho poriadku 1. januára 2009). Podľa dnes účinného znenia tohto ustanovenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť

následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 513/2003 Z. z., doplnené ustanovenie § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov.

30. Vzhľadom na to, že kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zákone č. 514/2003 Z. z. a že limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na prípady, keď (nezákonné) uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), všeobecné sudy vo veci sťažovateľky týmito viazané neboli, a preto bolo vecou všeobecných súdov, aby z právneho poriadku kritériá, podľa ktorých posúdia výšku náhrady nemajetkovej ujmy, vyvodili. Všeobecné sudy takto postupovali a vymedzili kritériá, ktorých naplnenie skúmali na základe výsledkov vykonaného dokazovania.

31. Ako vyplýva z už uvedeného, priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo veci sťažovateľky sa vzťahuje nielen na väzbu, ale aj na samotné trestné stíhanie. To znamená, že primeranosť jej výšky je potrebné posudzovať nielen s ohľadom na to, že ňou bola odškodnená väzba, ale aj vedenie trestného stíhania žalobcu. Zatiaľ čo vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritériá určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka a časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti), vo vzťahu k rozhodovaniu o výške náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie (pokiaľ bolo začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) takéto kritériá stabilizované súdnou praxou neboli.

32. Podľa názoru ústavného súdu v týchto prípadoch je potrebné zohľadniť medzi takýmito kritériami jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej

sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však súčasne najmä zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 z 27. júna 2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (najvyšší súd rozsudok sp. zn. 7 Cdo 145/2011 z 12. decembra 2012).

33. Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť absolútna (štát sa jej nemôže zbaviť).

34. Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy.

35. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach.

36. Ak má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či celkom vylúčiť. Opačný prístup by nerešpektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia a princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002, obdobne nález sp. zn. II. ÚS 136/02 zo 17. júla 2002, resp. nález sp. zn. II. ÚS 42/01 zo 17. júla 2002 alebo nález sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002). Z rovnakých dôvodov nie je ústavne prípustné vyžadovať aplikáciu takejto limitácie od všeobecných súdov „skrytým“ aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi vo veci sťažovateľky.

37. Na druhej strane však ani ústavný súd nespochybňuje potrebu zjednotenia rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy v týchto prípadoch. Toto zjednotenie môže byť však realizované iba dôsledným aplikovaním (okrem iného aj) naznačených kritérií, smerujúc k porovnateľnosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch skutkovo obdobných.

38. V prípade sťažovateľky bola táto zaviazaná na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi v sume 35 000 € spolu za väzbu a samotné trestné stíhanie, pričom z okolností preukázaných v konaní dokazovaním je zrejmé, že trestné stíhanie žalobcu bolo začaté uznesením z 1. júla 2003 a skončené jeho zastavením uznesením z 18. januára 2008; žalobca bol vzatý do väzby od 2. júla 2003, z ktorej bol prepustený 26. septembra 2003. Trestné stíhanie žalobcu trvalo takmer 55 mesiacov a väzba takmer tri mesiace. Vykonaným

dokazovaním bolo preukázané ako stíhanie a väzba žalobcu zasiahla do jeho osobnostných práv (podrobne uvedené v rozsudku okresného súdu).

39. Ústavný súd je toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadniť. V každom prípade však pokiaľ vo veci sťažovateľky, v ktorej trestné stíhanie žalobcu trvalo takmer 55 mesiacov a väzba takmer tri mesiace, bola žalobcovi priznaná celková náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 35 000 €, už len napríklad s odkazom na rozhodovaciu prax všeobecných súdov v Českej republike (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 z 11. januára 2012, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky, zošit č. 4/2012, pod R 52/2012, s. 327 a nasl., ako aj v ňom uvedená široká komparácia rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov iných európskych štátov), ktoré nepovažujú za neprimerané odškodnenie väzby vo výške 1 000 € za mesiac jej trvania, nemožno považovať odškodnenie zostávajúcich 52 mesiacov trvania trestného stíhania sumou 620 € za mesiac trvania trestného stíhania za neadekvátne.

40. Ústavný súd po zohľadnení povahy trestnej veci, dĺžky trestného stíhania a väzby, preukázaných dopadov trestného stíhania a väzby do osobnostnej sféry žalobcu a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy nielen za primeranú, ale aj zodpovedajúcu všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti. Ústavný súd preto považuje za vylúčené, aby v prípade sťažovateľky mohlo dôjsť s ohľadom na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy

žalobcovi k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, keďže nezistil, že by všeobecné súdy aplikovali ustanovenia jednoduchého práva spôsobom, ktorý by poprel ich účel a zmysel.

41. Ďalej sa ústavný súd zaoberal tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie ňou označených základných práv rozhodnutím o náhrade škody.

41.1 Vo vzťahu k priznanej náhrade škody, pokiaľ ide o náhradu straty na zárobku, odchodného a škodu spočívajúcu v zaplatení zdravotného poistenia, sťažovateľka namietala extrémne nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ktoré spočívalo v priznaní tejto časti náhrady škody napriek tomu, že nedošlo k naplneniu predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. Argumentovala tým, že niet priamej príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním žalobcu a touto škodou. Príčinou nezväčšenia príjmu žalobcu, resp. vzniku uvedených výdavkov žalobcu nebolo trestné stíhanie žalobcu, ale personálny rozkaz ministra vnútra, ktorým bol žalobca prepustený zo služobného pomeru, ktorý nie je nezákonným rozhodnutím.

41.2 Krajský súd dospel k záveru o priamej príčinnej súvislosti s relevantným nezákonným rozhodnutím a uzavrel, že nezákonné trestné stíhanie je hlavnou príčinou vzniku aj tejto časti škody na strane žalobcu, s odôvodnením, podľa ktorého i keď vznik tejto škody časovo korešponduje až s personálnym rozkazom ministra vnútra o prepustení žalobcu zo služobného pomeru, rozhodujúce je, že *„personálny rozkaz vychádzal z identických skutkových dôvodov ako uznesenie o začatí trestného stíhania voči navrhovateľovi, pričom skutky v ňom uvedené navrhovateľ nespáchal. ... nebyť nezákonného začatia trestného stíhania voči navrhovateľovi nedošlo by ani k vydaniu predmetného personálneho rozkazu a dôsledky vzniknuté ako jeho následok by nenastali.“*

42. Tak ako na to poukázala i sťažovateľka, ústavný súd už vyslovil v skutkovo obdobnej veci v náleze sp. zn. IV. ÚS 296/2014 zo 6. mája 2015, že iba „fakt, že skutok nie je trestným činom, ešte bez ďalšieho nemôže viesť k záveru, že rovnaký skutok nemôže byť kvalifikovaný ako disciplinárne previnenie spočívajúce v porušení služobnej prísahy alebo

služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, pričom ide o konanie, za ktoré možno príslušníka Policajného zboru prepustiť zo služobného pomeru“. Ústavný súd tento záver odôvodnil nevyhnutnosťou dôsledne rozlišovať medzi rozhodnutím o začatím trestného stíhania a personálnym rozkazom o prepustení zo štátnej služby, keďže „v prípade prepustenia príslušníka Policajného zboru zo služobného pomeru ide o personálne opatrenie za porušenie služobnej prísahy a služobnej povinnosti, ktoré nemožno stotožňovať s trestnoprávnou zodpovednosťou. Porušenie služobnej prísahy nemusí dosiahnuť intenzitu trestného činu a dôvody prepustenia príslušníka Policajného zboru zo služobného pomeru môžu byť napriek tomu splnené. V rámci personálneho konania sa konanie príslušníka Policajného zboru neposudzuje z hľadiska vykazovania znakov trestného činu, ale ako konanie v rozpore so služobnou prísahou. Nie každé porušenie zákona musí byť trestným činom alebo priestupkom.“. Pokiaľ je potom právomoc preskúmať zákonnosť personálneho rozkazu o prepustení príslušníka Policajného zboru zverená do právomoci všeobecných súdov v rámci správneho súdnictva a toto preskúmanie nevedie k zrušeniu personálneho rozkazu, nie je rozhodujúce, že skutok, pre ktorý bol žalobca trestne stíhaný, bol vymedzený rovnako ako skutok, pre ktorý bolo voči žalobcovi vedené personálne konanie a výsledkom ktorého bolo jeho prepustenie zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru personálnym rozkazom.

43. Ústavný súd nenachádza dôvod na tomto skoršom právnom závere niečo zmeniť vo vzťahu k veci sťažovateľky. Pokiaľ preto krajský súd vo veci sťažovateľky za skutkovo obdobných okolností dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru o existencii priamej súvislosti príčiny a následku, t. j. začatia trestného stíhania žalobcu so zmenšením majetku žalobcu (nevyplatenie straty na zárobku odchodného a vynaloženie prostriedkov na zaplatenie zdravotného poistenia), tento jeho záver nemôže obstať.

44. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že za takýchto okolností by prípadne mohli byť akceptované právne názory krajského súdu vyjadrené v napadnutom rozsudku len v prípade, ak by krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom objasnil, z akých dôvodov vo veci žalobcu nerešpektoval ustálenú judikatúru všeobecných súdov, či ústavného súdu v porovnateľných veciach. Ako však vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu,

ktoré je svojou povahou pri posudzovaní tejto otázky značne všeobecné, krajský súd žiadnym spôsobom na odlišnú rozhodovaciu prax nereagoval a svoj odlišný právny záver nevysvetlil.

45. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že právny záver obsiahnutý v napadnutom rozsudku krajského súdu o existencii príčinnej súvislosti medzi touto škodou a obvinením, ktoré mu bolo vznesené v jeho trestnej veci, je nielen v rozpore s judikatúrou najvyššieho súdu a rozhodnutím ústavného súdu, ale zároveň ho možno považovať za arbitrárny a z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný.

46. Z týchto dôvodov ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014, pokiaľ ide o priznanie náhrady škody žalobcovi pozostávajúcej zo straty na zárobku, odchodného a škody spočívajúcej v zaplatení zdravotného poistenia.

III.

47. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

48. Ústavou predpokladaným dôsledkom vyhovenia sťažnosti je v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov. Ústavný súd preto podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 4 Co 106/2013-178 z 9. apríla 2014 v tej časti výroku, ktorým bol potvrdený výrok

rozsudku okresného súdu č. k. 22 C 265/2009-128 z 3. decembra 2012 nad sumu 2 954,25 € s úrokom z omeškania 8,5 % ročne z tejto sumy od 30. júla 2009 do zaplattenia tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia a vec vrátil v rozsahu zrušenia krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom tento opätovne rozhodne a v ďalšom konaní bude krajský súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

49. Náhradu trov konania ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože si ju neuplatnila.

50. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2017